

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА – СКЛАДОВА СИСТЕМИ ОСВІТИ

Радченко Лідія

*доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
Національного університету фізичного виховання і спорту України*

Єрмолова Валентина

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту., доцент,
Національного університету фізичного виховання і спорту України*

Кроль Ірина

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту., доцент,
Національного університету фізичного виховання і спорту України
м. Київ, Україна*

Постановка проблеми. Освіта, це основний будівельний блок, що забезпечує розвиток будь-якого суспільства. Інвестиції в освіту – найкращий вклад, який можна зробити у побудову здорової та процвітаючої країни.

У Загальній декларації прав людини, ухваленій у 1948 році, зокрема, у Статті 26 зазначається, що: «Кожна людина має право на освіту» [7].

Розглядаючи освіту, не просто як окремо взяте право, а гарантію цілої низки свобод та інтелектуального розвитку людини, завдяки яким перед людьми відкривається широкий спектр найрізноманітніших можливостей, Концепція сталого розвитку ООН до 2030 року передбачає рівні шанси для всіх дітей Землі на здобуття повноцінної та якісної освіти.

Четверта ціль у сфері сталого розвитку передбачає «Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання протягом усього життя для всіх» [6].

Фахівці відзначають, що наслідками перерваного в ранньому віці освітнього процесу є безробіття, бідність, ранній шлюб, рання вагітність тощо. Серед причин, які сприяють збільшенню кількості дітей, вимушених перервати навчання, зазначаються такі чинники, як злидні, гендерна нерівність, інвалідність, трагедії в сім'ях, війни та збройні конфлікти, а також думка, про те, що освіта не може окупити вкладені в неї кошти.

Ті ж фахівці відзначають і те, що здобуття освіти закладає підґрунтя для поліпшення соціально-економічних умов життя людей і відіграє ключову роль у забезпеченні виходу зі злиднів [2].

Повноцінною складовою в системі загальної освіти є – олімпійська освіта. Відповідно до визначення професорів В.М. Платонова та М.М. Булатової [1], під поняттям «олімпійська освіта» логічно розуміти використання всієї широти та глибини змісту олімпійського руху з його

значною історією та сучасністю, досягненнями, проблемами, протиріччями, складними зв'язками з різноманітними сферами життя світової спільноти як важливої складової частини гуманітарної освіти та гуманістичного виховання.

Мета роботи полягає у висвітленні місця і ролі олімпійської освіти в системі освіти та окресленні шляхів її використання.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, синтез та узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення. Реалізація олімпійської освіти в сучасному суспільстві сприяє його гуманізації, що підтверджується результатами багатьох наукових досліджень, рішеннями великих міжнародних форумів, в тому числі й Олімпійських конгресів. Значущість олімпійської освіти відображена в змісті основоположних принципів олімпійського спорту, які прописані в основному правовому документі – Олімпійській хартії та базуються на ідеях сучасної концепції олімпізму: політичних, гуманістичних, філософсько-педагогічних.

Не дивлячись на те, що термін «олімпійська освіта» з'явився в середині ХХ ст., а його автором прийнято вважати основоположника сучасного олімпійського руху, педагога та просвітника барона П'єра де Кубертена, витoki цього дивовижного явища доцільно шукати в історичних традиціях давньогрецького олімпійського спорту, особливостях античної культури та еллінської системі освіти і виховання [1].

В основу давньогрецької системи освіти та виховання було покладено синтез розумового і фізичного вдосконалення. Освіта включала три однаково важливих частини – інтелектуальну, музичну та фізичну. В рамках освіти та виховання молоді люди мали досягти гармонії духу; ідеалу єдності краси та добра.

Основоположник філософії сучасного олімпізму барон П'єр де Кубертен, головним виховним завданням олімпійського руху вважав формування в людині гармонії через спорт. Він підкреслював, що олімпійський рух може стати школою виховання шляхетності та моральної чистоти, так само як фізичної витривалості і сили; формувати характер і зміцнювати моральну силу, а тому сприяти гармонійному розвитку людини. Він відмічав, що Олімпійські ігри мають педагогічний аспект.

П'єр де Кубертен заклав фундамент науковому обґрунтуванню спеціального предмета, який назвав «спортивна педагогіка», тим самим передбачивши процес олімпійської освіти і цілеспрямованого виховання підростаючого покоління, що базується на цінностях олімпізму, які з'явилися пізніше [4].

Результатом діяльності Кубертена є створення концепції «спортивної педагогіки», а потім «олімпізму» й «олімпійської педагогіки». Олімпійські ігри і спорт у цілому Кубертен розглядав як засіб вирішення

педагогічних завдань, практичної реалізації реформи освіти, метою якої було вдосконалення людини, людських відносин.

Основоположні ідеї та принципи, пов'язані з роллю спорту у вихованні особистості, знайшли вираження у праці П'єра де Кубертена «*Pedagogie sportive. Nouvelle Edition*» [3].

Це дослідження являє собою своєрідний результат роздумів, діяльності, концептів, ідей великого педагога про зміст і цілі Олімпійських ігор і спорту. Воно стало джерелом розвитку нового напрямку в педагогіці – педагогіки спорту. Водночас «спортивна педагогіка», по суті, стала олімпійською педагогікою і багато в чому поклала початок олімпійській освіті як об'єкту наукового осмислення і галузі освіти. Тут важливо підкреслити, що поняття спортивної педагогіки стало фактично синонімом олімпійської педагогіки.

Те значення, яке П'єр де Кубертен надавав гуманізації спорту на засадах олімпійських цінностей, дає можливість зрозуміти сутність та значущість олімпійської освіти.

Педагогічні погляди П'єра де Кубертена лягли в основу створення та розвитку системи олімпійської освіти. Так, ключовими подіями у розвитку олімпійської освіти можна вважати наступні: організація та проведення Сесії МОК в Гаврі у 1897 році, проведення Олімпійського конгресу у 1926 році, де було запропоновано відкрити навчальний центр на території стародавньої Греції, відкриття Міжнародної олімпійської академії у 1961 році, створення Міжнародним олімпійським комітетом комісії з МОА та розвитку олімпійської освіти та ін. [4]

Сьогодні центром олімпійської освіти є Міжнародна олімпійська академія, що розташовується в Олімпії, Греція. Основна її діяльність спрямована на організацію та проведення освітніх сесій. МОА, розташована поруч з археологічним місцем зародження Олімпійських ігор, має на меті вивчення, збагачення та просування олімпізму та його цінностей у відповідності до актуальних глобальних проблем, що становлять олімпійський інтерес, та згідно з принципами, закладеними стародавніми греками та відроджувачами сучасного олімпійського руху

Завдання Міжнародної Олімпійської академії:

– функціонувати як глобальний інститут олімпійської освіти та досліджень;

– поширювати олімпійські цінності в суспільстві через олімпійську освіту;

– пропагувати гуманістичний вимір олімпізму в суспільстві та сприяти зміцненню миру в усьому світі;

– виховувати людей на основі олімпійських ідеалів та принципів олімпійського руху;

– мотивувати людей поширювати досвід і знання, отримані під час відвідування МОА, шляхом просування олімпійських ідеалів у своїх країнах;

– діяти як міжнародний форум для вільного вираження поглядів та обміну ідеями між людьми різного походження в душі солідарності, дружби та взаємної поваги;

– підвищувати роль НОА в усьому світі та їх зв'язок з відповідними НОК, заохочувати і підтримувати їх роботу, а також співпрацювати з іншими установами, що займаються олімпійською освітою.

Для реалізації поставлених завдань Міжнародною олімпійською академією реалізуються наступні освітні проекти:

– Міжнародна сесія для молодих учасників;

– Магістерська програма «олімпійські дослідження, олімпійська освіта, організація та управління проектами що реалізуються як складова олімпійського руху»;

– Міжнародна сесія для президентів НОА;

– Міжнародна сесія для керівників закладів вищої освіти галузі фізичного виховання і спорту;

– Об'єднана міжнародна сесія для президентів НОА, посадових осіб та членів НОК і МСФ;

– Міжнародна сесія для педагогів та співробітників профільних закладів освіти;

– Міжнародна сесія для представників НОК та МСФ;

– Міжнародна сесія для спортивних журналістів;

– Міжнародний семінар з олімпійських досліджень для аспірантів;

– Міжнародна сесія для чемпіонів та призерів Олімпійських ігор.

І якщо у 1960-х роках тематика секцій стосувалась лише педагогічної цінності олімпійського руху, то сьогодні на сесіях МОА розглядаються такі питання, як мультикультуралізм в олімпійському спорті, гендерна рівність, антураж спортсменів та багато інших, що пов'язані з актуальними питаннями сьогодення, що дозволяє говорити про широкий гуманітарний потенціал, який містить в собі олімпійська освіта.

Заключення. Освіта – фундамент розвитку суспільства; олімпійська освіта, що базується на фундаментальних цінностях олімпійського руху – повноцінна складова системи освіти. Використання олімпійської освіти в освітньому процесі сприяє гуманізації учнівської молоді та її гуманітарному розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булатова М., Платонов В. Олімпізм й олімпійська освіта: історія, сучасність, майбутнє. Наука в олімпійському спорті. 2018.(4):4-27.

2. Освіта в інноваційному поступі суспільства: тези доп. міністра освіти і науки України С. М. Ніколаська. Освіта України. 2006. № 60/61 (754), с. 2-21.
3. Coubertin P. *Pedagogie sportive*. Nouvelle Edition. Lausanne: Bureau international de Pedagogie sportive; 1919. p. 128.
4. Coubertin P. *The Olympic Idea*. Lausanne: Karl-Diem-Institut; Editions Internationales, Olympis; 1966.
5. Olympic charter. International Olympic committee. 23 June 2024. 112 h.
6. Resolution adopted by the General Assembly on 6 July 2017. [Internet]. [цитовано 2024 Серп 10]. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9d/A_RES_71_313_E.pdf
7. Universal Declaration of Human Rights. [Internet]. [цитовано 2024 Серп 10]. Доступно: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>